

פרשה מבוארת

ע"פ רבנו האברבנאל

שתי הלכות ביום

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

גליון 48

פרשת צו

"זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו... והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה... אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא פרק ו, כה-ו)

שאלה: מדוע הוזכר ציווי זה של האש היוקדת על גבי המזבח שלש פעמים.

תשובה: נאמרו כאן שלשה ציוויים: א. שתהיה מערכת העצים של בין הערבים בשיעור שתהיה האש על מוקדה כל הלילה, ובבוקר עדיין 'אש המזבח תוקד בו'. ב. ציווי מיוחד לזמן הרמת הדשן, שלא יסירו את כל הגחלים מעל המזבח וידליקו אש חדשה, אלא שגם בשעת הרמת הדשן ונטילת חלק מהגחלים, תישאר אש על המזבח ולא תכבה. ג. ציווי התורה שגם אם לא יבוא שום קרבן חדש במשך היום, תבער האש על המזבח כל היום, וגם כשיבוא קרבן ויקטירו את האימורים, שיזהר הכהן שהנחת האימורים לא תגרום לכיבוי האש, אלא תוקד בו האש בכל שעה. (שאלה ז).

"זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב... והכהן המשיח תחתיו מפניו יעשה אתה חק עולם לה' כליל תקטר" (ויקרא פרק ו, יגטו)

שאלה: מפסוקים אלו לומדים שכהן גדול מקריב בכל יום 'מנחת חביתין', מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, כל ימי חייו, ויש לדעת מהו הטעם בהקרבת קרבן זה בכל יום על ידי הכהן הגדול.

תשובות: א. כיון שהכהן הגדול הוא המכפר על כל עוונותיהם של ישראל, ראוי שהוא עצמו יהיה נקי מכל חטא ועוון, וכיון שאין צדיק בארץ שיעשה רק טוב ולא יחטא, לכן אמרה התורה שיביא קרבנו פעמיים בכל יום. ב. על ידי זה יקחו החוטאים מוסר לעצמם, ויאמרו, אם הכהן הגדול מכפר על עצמו פעמיים בכל יום, ודאי גם אנו צריכים לפשפש במעשינו ולכפר על חטאינו. ג. שהחוטאים לא יתביישו בחטאיהם וימנעו מלהביא קרבנותיהם, לאחר שיראו שאפילו הכהן הגדול מקריב על עצמו מנחה פעמיים ביום. ד. כיון שהעניים והאביונים מביאים מנחה, רצה ה' שלא יתביישו בכך, אלא יראו שאפילו הכהן הגדול מקריב בכל יום קרבן מנחה. ה. כדי שהכהן הגדול עצמו יכנס לפני ה' כעני ואביון, בסימני דלות, כשהוא ניצב לפני אדון כל הארץ, ולכן מביא מנחה שהיא קרבן עני. ו. כיון שהכהן הגדול וכל יתר הכהנים אוכלים בכל יום את שיירי המנחות של ישראל, רצה ה' להראות שאין אכילה זו למלאות תאוותם, אלא לקיים ציווי ה', ולכן ציוה שבכל יום יקריב הכהן הגדול מנחה הנשרפת ומוקטרת כליל על גבי המזבח. ז. מנחה זו היא מנחת הודיה לה' על כל מתנות הכהונה שנתן ה' לכל שבט הכהנים. ח. כיון שבכל יום הכהנים קומצים את המנחות הבאות למקדש, ויתכן שיטעו ויקמצו פחות מהראוי, וכאילו גזלו את מזבח ה', לכן ציוה ה' שיקריב הכהן הגדול בכל יום מנחה המוקטרת כליל, ובכך הוא כאילו משלם ומשלים את שלא קמצו הכהנים כראוי. ט. רצה ה' שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן צבור, וקרבן הציבור הוא שני התמידים הבאים בכל יום, אך קרבן יחיד יתכן שיהיו ימים שלא יבואו כלל קרבנות יחיד, ולכן ציוה שהכהן הגדול יביא בכל יום מנחה זו, שהיא קרבן יחיד, כיון שהוא ה' יחיד' הקדוש ביותר בעם, והוא מצוי במקדש תמיד ולא ישכח לעשות כן. י. כיון שאהרן הכהן עשה את העגל, ועוון זה שמור לדורות, כמו שנאמר 'וביום פקדי ופקדתי', ואמרו חז"ל שאין פורענות באה על ישראל שאין בה חלק מסוים כעונש על עוון העגל, לכן הכהן הגדול שבכל דור, העומד תחת אהרן הכהן, מקריב בכל יום קרבן מנחה מחציתו בבוקר ומחציתו בערב, כדי להגן על ישראל מהעונש העשוי לבוא עליהם בגלל חטא העגל.

"זאת תורת החטאת... כל אִשֶּׁר יִנַּע בְּבִשְׂרָה יִקְדֹשׁ וְאִשֶּׁר יִזֶּה מִדְּמָה עַל הַבֶּגֶד אִשֶּׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּם בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ, וְכִלֵּי הָרִשׁ אִשֶּׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאֵם בְּכִלֵּי נְחֹשֶׁת בְּשֻׁלְחַן וּמִזְבֵּחַ וְשֻׁטָּף בַּמַּיִם" (ויקרא פרק ו, יח, כא-כב)

שאלה: הרי דין זה האמור כאן, שאם יזה מדם הקרבן על הבגד יש לכבסו במקום קדוש, שייך בכל הקרבנות, ומדוע נאמר דוקא בקרבן חטאת. וכן דיני כלים שהתבשל בהם בשר הקרבנות שייך בכל הקרבנות, שלאחר שעבר זמן אכילתם נעשו 'נותר' האסור באכילה, ואף הטעם הבלוע בכלים אסור באכילה, ומדוע כתבה זאת התורה דוקא בקרבן חטאת.

תשובה: ברוב הקרבנות לא מצוי הדבר כלל שיזה מהדם על בגדי הכהן, אך בחטאות הפנימיות, שמובא דמם אל תוך ההיכל להזות על מזבח הזהב וכנגד הפרוכת, והכהן צריך לטבול אצבעו בדם כמה פעמים ולהזות, יתכן יותר שיזה מהדם גם על הבגד, ולכן כתבה התורה דין זה דוקא בקרבן חטאת.

ואת דינו של טעם הבשר הבלוע בכלים כתבה התורה גם כן בחטאת, כיון שהחטאת נאכלת ליום ולילה, והרי היא ממהרת להיות 'נותר' יותר מקרבנות השלמים שנאכלים לשני ימים ולילה אחד. ואמנם גם קרבנות האשם נאכלים רק ליום ולילה, אך כיון שקרבן חטאת מצוי יותר, שהוא בא על חטאים רבים, ואילו קרבן האשם אינו בא אלא על חטאים ספורים, כתבה זאת התורה בענין קרבן חטאת. (שאלה יד).

"זאת תורת המנחה הקרב אתה פני אהרן לפני ה' אל פני המזבח... קדש קדשים הוא פחטאת וכאשם" (ויקרא פרק ו, זיא)

שאלה: מדוע החטאת והאשם, הבאים על חטאים שעשה האדם, הם 'קדשי קדשים', ואילו השלמים, הבאים מרצון האדם וללא חטא, הם קדשים קלים, והרי לכאורה היה ראוי להיות בהיפך, שהשלמים הבאים על ידי אנשים צדיקים שלא חטאו יהיו קדשי קדשים, והחטאת והאשם יהיו קדשים קלים. וכן יש לשאול מדוע המנחה היא תמיד 'קדשי קדשים'.

תשובה: קרא הכתוב את האשם ואת החטאת 'קדשי קדשים', כדי ללמד אותנו את מעלת בעלי התשובה, שלא יחשוב בעל התשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות אשר עשה, אין הדבר כן, אלא להיפך, הוא אהוב ונחמד לפני בוראו כאלו לא חטא מעולם. ולא עוד, אלא ששבח גדול יש לו, יותר מהצדיקים, שכבר טעם את טעם החטא, וכבש את יצרו ופרש מהחטא, וכמו שאמרו חז"ל, במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ולכן קרא ה' את קרבנות החטאת והאשם 'קדשי קדשים', להודיע שקרבנותיהם נערכים אצל ה' בערך גדול. ואילו השלמים, שהם קרבנות הצדיקים הגמורים, אינם אלא קדשים קלים.

ומחמת טעם זה נקראת גם המנחה 'קדש קדשים', לרמוז על מעלת העניים והאביונים המבקשים את ה', ולכן נאמר גם בקרבן מנחה 'נפש כי תקריב', וכמו שפירש רש"י, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו, ומחמת כן גם קורא ה' לקרבנו 'קדש קדשים'. (שאלה טו).

